

Letenyei László:

Kulturális Antropológia

Elmélettörténet

Hazánkban sokáig nehezen volt hozzáférhető az antropológiai témájú irodalom. Az elmúlt két-három évtizedben azonban sorra találkozhatunk a külföldön már megjelent művek fordításaival. Egymás után alakultak antropológia tanszékek, növelve ezzel a kutatók számát, és ennek eredményeként a kutatási eredmények és tanulmánykötetek sorát. Az antropológia - mint tantárgy - beszivárgott az alapképzésbe több felsőoktatási intézményben is, ahol az oktatáshoz a fentebb említett kötetek bőven nyújtanak ma már kínálatot a téma iránt érdeklődőknek. Az oktatást segítő, kifejezetten a felsőoktatási képzéshez készült tankönyv azonban mindezidáig nem született. Jelen kötet ezt a hiányt hivatott pótolni.

A könyv - amely egy háromkötetesre tervezett tankönyvsorozat első része - már az elején az olvasó elé tárja alapvető célkitűzését, melyhez mindvégig következetesen tarja is magát: célja elsősorban az érdeklődés felkeltése, a bemutatott tudományterület gondolkodásmódjának bemutatása egyszerű, de minél színesebb módon. Olyan közérthető nyelvezetet használ, mellyel szándékosan nem akarja túlterhelni az olvasót. A leírások leegyszerűsítőek, mellyel ugyan egy felszínesebb képet kapunk, ugyanakkor az eredeti célnak megfelelően a laikus érdeklődők egy általános képet alkothatnak, egy első benyomást kaphatnak az olvasottakról. Ennek megfelelően a kötet olvasása nem kíván előzetes társadalomtudományos ismereteket, a kapcsolódó elméleteket csak a megértéshez szükséges mélységig tárgyalja.

A fogalmi meghatározást az alapoktól kezdi, ami lehet, hogy egy antropológus hallgatónak sokszor egyértelmű, mégis számtalanszor belefuthatunk a hétköznapi beszélgetések során olyan alapvető kérdésekbe, mint: mi a különbség a kulturális és fizikai antropológia, a néprajz és az antropológia, vagy a szociológia és az antropológia között? Törekszik olyan fogalmak „helyretételére” is, amely a mindennapi nyelvben már esetleg az - eredetitől – eltérő értelmezést kapott („ősi” – „primitív”). A rendszerező fogalommagyarázatok (néprajz, etnológia, kulturális

antropológia, szociálanropológia) nem csupán egyszerű definícióként jelennek meg, hanem azokat minden esetben körüljárja, s mélyebb értelmezésükre törekszik. Az így felépített bemutatással a nem antropológia szakos hallgatók - akik később már többnyire csak a saját szakterületükkel találkoznak majd - megismerkedhetnek egy kicsit másfajta gondolkodásmóddal is.

Az első, bevezető fejezet célja, hogy általános betekintést nyújtson a kulturális antropológiai alapjaiba, majd a későbbi fejezetekben tér rá részletesebben az egyes témakörök (úgy, mint: evolúciós antropológia, néprajz, kulturális relativizmus, a kulturális antropológia ifjúkora, az antropológia nagykorúsága) bővebb kifejtésére. A szöveget kisebb keretes írások szakítják meg érdekes történetekkel, hasznos kiegészítésekkel színesítve a szöveget. Ezek mellett számos idézetet is találunk eredeti művekből, melyek élőbbé teszik az addig olvasottakat, közelebb hozzák az olvasókhöz az antropológia „terepét”.

Végül, de nem utolsó sorban, érdemes felhívni a figyelmet a kötet szerkezetére, amely egységes struktúrájával mindvégig következetesen támogatja az oktatók munkáját. Az egyes fejezetek a célnak megfelelő rövideggyel tárgyalják a témákat, a téma feldolgozását segítik a fejezetek végén megfogalmazott ellenőrző kérdések, valamint tárgy –és névmutató, mely összefoglalja az adott fejezetben bemutatott fogalmakat és személyeket. Azokat sem hagyja azonban magára, akik a téma iránt időközben komolyabban kedvet kapnak, hiszen a tárgyalt témakörökhöz minden esetben kínál további hazai, ill. nemzetközi olvasmányokat, valamint interneten megtalálható szakanyagokat. A kötet záró fejezete továbbá kifejezetten a szemináriumvezetőknek szól, és egy rövid ajánlást tartalmaz a tankönyv használatához, a tantárgy oktatásához.

Jelen kötet ilyen módon elhelyezi - laikusok számára is - az antropológiát a tudomány palettáján, precíz leírás, mely rendszerező összefoglalása a kulturális antropológia alapjainak.

Drjenovszky Zsófia